

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-202/24 – 1

Lieta C-202/24 [*Alchaster*] ⁱ

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2024. gada 14. marts

Iesniedzējtiesa:

Supreme Court (Īrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 7. marts

Prasītājs:

Minister for Justice and Equality (Tieslietu un līdztiesības ministrs)

Atbildētājs:

MA

SUPREME COURT [AUGSTĀKĀ TIESA]

[..]

**LIETĀ SAISTĪBĀ AR LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU
267. PANTU UN LŪGUMU EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAI SNIEGT
PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU**

[..]

MINISTER FOR JUSTICE [Tieslietu ministrs]

PRASĪTĀJS

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

UN

MA

ATBILDĒTĀJS

**2024. GADA 7. MARTA LĒMUMS
PAR LŪGUMU EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAI SNIEGT
PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU SASKAŅĀ AR LĪGUMA 267. PANTU**

Pieteikums atbildētāja [...] vārdā iesniegt apelācijas sūdzību par *High Court* [Augstās tiesas] 2022. gada 24. oktobra spriedumu [...] un tajā pašā datumā [...], kā arī 2022. gada 7. novembrī izdotajiem rīkojumiem, kas nosaka, ka atbildētājs ir nododams Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajai Karalistei un ar ko tiek atteikta [...] atļauja iesniegt apelācijas sūdzību *Court of Appeal* [Apelācijas tiesā], un izdot rīkojumu par minētā sprieduma un rīkojumu izpildes atlikšanu ir ticis izskatīts šajā tiesā 2023. gada 3. oktobrī.

Šajā sakarā un pēc iepazīšanās ar šīs tiesas 2023. gada 17. janvārī izdotajiem apsvērumiem par atļauju iesniegt šo paziņojumu par apelāciju, minēto Augstās tiesas spriedumu un rīkojumiem, tajos minētajiem dokumentiem un attiecīgo pušu vārdā iesniegtajiem rakstiskajiem iesniegumiem un pēc [...] [pušu juridisko pārstāvju] uzklaušanās;

[..]

un tā kā tiesa ir konstatējusi, ka šīs lietas iztiesāšanas ietvaros pastāv ar Eiropas Savienības tiesībām saistīts jautājums, par kuru ir nepieciešams lūgt Eiropas Savienības Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu;

[..]

un tā kā šīs tiesas ieskatā šajā apelācijas sūdzībā iesaistīto pušu strīdu izšķiršana ir saistīta ar noteiktu Eiropas Savienības tiesību, proti, 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm ("Pamatlēmums") un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas ("Harta") 49. panta, pareizu interpretāciju,

TIESA NOLĒMA saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu atbilstoši minētajam spriedumam un rīkojumam lūgt Eiropas Savienības Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu par tālāk izklāstīto jautājumu.

Gadījumos, kad saskaņā ar 2020. gada 30. decembra Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu (kurā ir iekļautas 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma prasības attiecībā uz personu nodošanu saskaņā ar Eiropas apcietināšanas orderiem) nodošana tiek pieprasīta, lai veiktu kriminālvajāšanu par terora aktiem, un persona vēlas pretoties šai nodošanai uz tāda pamata, ka tas būtu ECTK 7. panta un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 49. panta

2. punkta pārkāpums, jo ir pieņemts likumdošanas pasākums, ar ko tiek mainīta soda daļa, kas būtu izciešama ieslodzījumā, un nosacītas atbrīvošanas noteikumi, un tas ir pieņemts pēc iespējamā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, saistībā ar kuru tiek pieprasīta nodošana, ja ir piemērojami šādi apsvērumi:

- i) pieprasītāja valsts (šajā gadījumā Apvienotā Karaliste) ir pievienojusies ECTK un ir transponējusi Konvenciju valsts tiesībās atbilstīgi 1998. gada Cilvēktiesību likumam (*Human Rights Act*);
- ii) Apvienotās Karalistes tiesas (ietverot Apvienotās Karalistes Augstāko tiesu) ir atzinušas, ka attiecīgo pasākumu piemērošana ieslodzītajiem, kuri jau izcieš tiesas piespriedu sodu, atbilst Konvencijai;
- iii) jebkurai personai, tostarp nododamajai personai, ir iespēja iesniegt sūdzību Eiropas Cilvēktiesību tiesā;
- iv) nav pamata uzskatīt, ka pieprasītāja valsts varētu neīstenot Eiropas Cilvēktiesību tiesas pieņemtu lēmumu;
- v) attiecīgi tiesa uzskata, ka nodošana nav saistīta ar reālu Konvencijas 7. panta vai Konstitūcijas normu pārkāpumu risku;
- vi) nav uzskatāms, ka Hartas 19. pants liegtu veikt nodošanu;
- vii) tiesas vai soda noteikšanas procesam nav piemērojams Hartas 49. pants;
- viii) nav pamata uzskatīt, ka pastāv vērā ņemamas atšķirības Konvencijas 7. panta un Hartas 49. panta piemērošanā.

Vai tiesa, kuras spriedums nav pārsūdzams LESD 267. panta 3. punkta izpratnē, un ņemot vērā Hartas 52. panta 3. punktu un dalībvalstu un valstu, kurām atbilstīgi Tirdzniecības un sadarbības nolīgumam ir pienākums īstenot nodošanu uz Eiropas apcietināšanas ordera pamata, savstarpējās uzticības un palāvības pienākumu, var secināt, ka pieprasītā persona nav pierādījusi reāla riska esamību, ka personas nodošana būtu Hartas 49. panta 2. punkta pārkāpums, vai arī šai tiesai ir jāveic papildu izmeklēšana, un, ja tā, kādam jābūt šīs izmeklēšanas raksturam un apjomam?*

UN NOSPRIEŽ, ka turpmākā apelācijas sūdzības izskatīšana tiek atlikta līdz brīdim, kad Eiropas Savienības Tiesa būs sniegusi prejudiciālu nolēmumu par minēto jautājumu, vai līdz brīdim, kad tiks pieņemts cits tiesas rīkojums.

[..]

* *Ndt* (Tulkotāja piezīme) Šķiet, ka iesniedzēja drīzāk vēlējās norādīt uz Hartas 49. panta 1. punkta otro teikumu.

[..]

AUGSTĀKĀ TIESA

[..]

**LIETĀ PAR 2003. GADA LIKUMU PAR EIROPAS APCIETINĀŠANAS
ORDERI (EUROPEAN ARREST WARRANT ACT 2003)
(AR GROZĪJUMIEM)**

UN PAR MA

STARP

MINISTER FOR JUSTICE [Tieslietu ministrs]

PRASĪTĀJS

UN

MA

ATBILDĒTĀJS

Atsauces

- 1 Savā 2024. gada 7. marta spriedumā ([2024] IESC 9) Augstākā tiesa ir lēmusi saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu lūgt Eiropas Savienības Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu par jautājumu attiecībā uz 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (“Pamatlēmums”) un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (“Harta”) 49. panta interpretāciju.
- 2 Pieprasījums izriet no pieprasījuma nodot Apvienotajai Karalistei MA (“apelācijas sūdzības iesniedzējs”) saskaņā ar orderi, kurš izdots atbilstīgi 2020. gada 30. decembra Tirdzniecības un sadarbības nolīgumam starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no otras puses (“TSN”).
- 3 TSN reglamentē Apvienotās Karalistes un Eiropas kopienas attiecības un konkrēti šīs apelācijas sūdzības kontekstā paredz turpināt piemērot tobrīd spēkā esošo Eiropas apcietināšanas ordera sistēmas darbību. Saskaņā ar 2019. gada Likuma par Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības (izrietošās normas) (*Withdrawal of the United Kingdom from the European Union (Consequential Provisions) Act*) 98. pantu izdotiem lēmumiem par apcietinājumu tiek piemērota TSN 3. daļas VII sadaļa. VII sadaļa paredz, ka noteikumi attiecībā uz personu nodošanu starp Apvienoto Karalisti un Eiropas Savienību ir spēkā pēc pārejas

perioda beigām 2020. gada 31. decembrī. Šīs normas ir identiskas Pamatlēmumā ietvertajiem izdošanas noteikumiem.

- 4 TSN 3. daļas VII sadaļa tika ieviesta Īrijas valsts tiesību aktos ar 2020. gada likumu S.I. 720, saskaņā ar 2012. gada Likuma par Eiropas apcietināšanas orderi (par piemērošanu trešajām valstīm un ar grozījumiem) un izdošanu (ar grozījumiem) (*European Arrest Warrant (Application to Third Countries and Amendment) and Extradition (Amendment) Act*) 2. panta 2. punktu izdoto 2020. gada rīkojumu par Eiropas apcietināšanas orderi (par piemērošanu trešajām valstīm) (Apvienotā Karaliste) (*European Arrest Warrant (Application to Third Countries) (United Kingdom) Order*), ar ko Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste tiek atzīta par trešo valsti, kam tiek piemērots 2003. gada likums.
- 5 Saskaņā ar Pamatlēmumu ārlietu un tirdzniecības ministrs Eiropas apcietināšanas ordera shēmas īstenošanai uz valstīm ārpus ES var atzīt valsti, kas nav Savienības dalībvalsts. Pēc EST lēmuma un saskaņā ar 2021. gada likumu S.I. 150 Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste ir atzīta par izdevējvalsti un dalībvalsti Eiropas apcietināšanas ordera sistēmas darbības kontekstā.
- 6 Attiecīgi valsts tiesību aktu un Pamatlēmuma kontekstā, īstenojot EAO sistēmu, Apvienotā Karaliste ir uzskatāma par līdzvērtīgu dalībvalstij tādējādi, ka no šīs jurisdikcijas saņemts nodošanas pieprasījums saskaņā ar orderi tiek apstrādāts atbilstīgi 2003. gada likumam un Pamatlēmumam.
- 7 Prasītāju tiek rosināts apsūdzēt teroristiskos nodarījumos un notiesāšanas un soda, kas izciešams ieslodzījumā, piespriešanas gadījumā šīs personas tiesības uz nosacītu atbrīvošanu reglamentēs Apvienotās Karalistes tiesību akts, kas pieņemts 2021. gadā – pēc tam, kad noticis iespējamais noziedzīgais nodarījums.
- 8 *District Judge of the Magistrates' Courts of Northern Ireland* [Ziemeļīrijas Miertiesas apgabala tiesnesis] 2021. gada 26. novembrī izdeva četrus lēmumus par apcietinājumu saistībā ar četriem noziedzīgiem nodarījumiem — dalība aizliegtā organizācijā, terora aktu īstenošanā iesaistītas organizācijas darbības vadīšana, sazvērestība, lai vadītu terora aktu īstenošanā iesaistītas organizācijas darbību, un gatavošanās terora aktu īstenošanai. Apvienotās Karalistes–ES nodošanas rīkojumā norādīts maksimālais brīvības atņemšanas sods par šādiem noziedzīgiem nodarījumiem. Par pirmo minēto noziedzīgo nodarījumu notiesāšanas uz apsūdzības pamata gadījumā var piemērot ieslodzījumu līdz 10 gadiem, par pārējiem trim noziedzīgajiem nodarījumiem notiesāšanas uz apsūdzības pamata gadījumā var piemērot mūža ieslodzījumu. Iespējamie noziedzīgie nodarījumi notikuši laikā no 2020. gada 18. jūlija līdz 2020. gada 20. jūlijam.
- 9 Likumdošanas grozījumi, kas skar nosacītās atbrīvošanas režīmu, tika ieviesti ar 2020. gada Teroristisko nodarījumu likumu (pirmstermiņa atbrīvošanas ierobežošana) (*Terrorist Offenders (Restriction of Early Release) Act*) un 2008. gada Krimināltiesību (Ziemeļīrija) rīkojuma (*Criminal Justice (Northern*

Ireland) Order) 20.A pantu, kas tajā iekļauts ar 2021. gada Pretterorisma un sodu likuma (*Counter Terrorism and Sentencing Act*) 30. pantu. Attiecībā uz Ziemeļīriju šie grozījumi stājās spēkā 2021. gada 30. aprīlī. Grozījumu rezultātā par noteiktiem ar terorismu saistītiem noziedzīgiem nodarījumiem notiesātām personām vairs nav tiesības uz automātisku nosacītu atbrīvošanu pēc puses soda izciešanas, tā vietā šīm personām ir jāizcieš vismaz divas trešdaļas soda, pirms tās var tikt nosacīti atbrīvotas. Atšķirībā no iepriekšējā režīma noteikumiem nosacītā atbrīvošana vispirms ir jāapstiprina nosacītās atbrīvošanas komisāriem.

10 Apelācijas sūdzības iesniedzējs uzskata, ka nodošana neatbilst viņa tiesībām saskaņā ar Konvencijas 7. pantu. 7. pantā ir noteikts:

- “1. Nevienu nevar uzskatīt par vainīgu noziedzīgā nodarījumā, kura cēlonis ir darbība vai bezdarbība, kas tā izdarīšanas brīdī saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai starptautiskajām tiesībām nav bijis noziedzīgs nodarījums. Tāpat nevar piemērot bargāku sodu par to, kas bijis spēkā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī.
2. Šis pants neliedz tiesāt un sodīt jebkuru personu par jebkuru darbību vai bezdarbību, kura tās izdarīšanas brīdī tikusi uzskatīta par noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar civilizētu valstu atzītiem vispārējiem principiem.”

11 Eiropas Cilvēktiesību tiesa (ECT) ir noraidījusi priekšlikumu, ka soda atcelšanas vai pirmstermiņa atbrīvošanas sistēmā veiktas izmaiņas ar atpakaļejošu spēku būtu 7. panta pārkāpums, jo šādi pasākumi nav uzskatāmi par daļu no “soda” šī panta izpratnē. Spriedumi lietās *Hogben* pret Apvienoto Karalisti (pieteikuma Nr. 11653/85) un *Uttley* pret Apvienoto Karalisti (pieteikuma Nr. 36946/03) atspoguļo šo pieeju. Nevienā no šīm lietām netika konstatēts 7. panta pārkāpums, lai arī ierobežojumi attiecībā uz tiesībām uz nosacītu atbrīvošanu tika ieviesti ar atpakaļejošu spēku, pagarinot laiku, kas apelācijas sūdzības iesniedzējiem jāpavada ieslodzījumā. Tā vietā pasākumi tika klasificēti kā soda īstenošana vai izpilde, kas nav uzskatāmi par smagiem pēc būtības, jo pasākumu mērķis un nolūks aizvien bija nodrošināt pirmstermiņa atbrīvošanu. Tāds pats secinājums tika izdarīts lietā *Kafkaris* pret Kipru (pieteikuma Nr. 21906/04), [2009] 49 E.H.R.R. 35.

12 ECT pēc tam pasludināja spriedumu, kas saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoto ilustrējot atšķirības pieejā. Lietā *Del Río Prada* pret Spāniju (pieteikuma Nr. 42750/09), (2014) 65. E.H.R.R. 37 ECT norādīja, ka atšķirība starp pasākumu, kas uzskatāms par “sodu”, un pasākumu, kas uzskatāms par tā “izpildi” vai “īstenošanu”, ne vienmēr ir skaidra (85. punkts), un atzina, ka soda izpildes ietvaros īstenoti pasākumi var ietekmēt tā apmēru (90. punkts). Līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzējs norādīja, ka *Del Río Prada* lieta liecina par elastīgāku ECT pieeju 7. panta piemērošanā, nekā ir bijis iepriekšējā judikatūrā. Apelācijas sūdzības iesniedzējs norāda, ka Ziemeļīrijā šobrīd spēkā esošā jaunā sodu un nosacītās atbrīvošanas režīma praktiskā ietekme ir tāda, ka tiek pagarināts

laiks, kas personai jāpavada ieslodzījuma vietā, līdz ar ko viņam tiek piemērots bargāks sods, nekā tas būtu bijis brīdī, kad noticis attiecīgais iespējamais noziedzīgais nodarījums. Viņš arī norāda, ka, pārceļot funkciju daļēji noteikt nosacītās atbrīvošanas laiku no tiesājošā tiesneša pienākumiem uz nosacītās atbrīvošanas komisāru pienākumiem, tiek fundamentāli mainīta soda “identitāte” un “tvērums” (lietā *Del Río Prada* izmantotie formulējumi).

- 13 Šajā apelācijas sūdzībā tiek apstrīdēts tas, vai un cik lielā mērā lietā *Del Río Prada* nolemtais ir atkāpe no ECT iepriekšējās judikatūras, un atbildētājs uzskata, ka principi nav mainīti. Atbildētājs īpaši atsaucas uz lietu *Abedin* pret Apvienoto Karalisti (pieteikuma Nr. 54026/16), (2021) 72 E.H.R.R. SE6.
- 14 Lietā *R* pret *Morgan & Ors.* četras personas apstrīdēja Apvienotās Karalistes normatīvos aktus, kuri tiek vērtēti arī šajā gadījumā. Visas četras šīs personas jau bija notiesātas brīdī, kad tika veiktas izmaiņas normatīvajos aktos, un tās apgalvoja, ka jaunā normatīvā regulējuma piemērošanas dēļ tām būtu jāizcieš bargāks sods un ka tām ir tiesiskā palāvība, ka tiktu piemērots režīms, kas bija spēkā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas vai kriminālsoda piespriešanas brīdī.
- 15 Ziemeļīrijas Apelācijas tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā to, ka brīdī, kad tika veikti grozījumi, apelācijas sūdzības iesniedzēji jau bija notiesāti saskaņā ar iepriekšējo režīmu, jaunā likuma piemērošana bija soda piespriešana ar atpakaļejošu spēku, kas uzskatāma par tiesājošā tiesneša piespriešā soda mainīšanu vai pārdefinēšanu, un līdz ar to ir pretrunā Konvencijas 7. pantam — [2021] NICA 67. Tiesa izdeva neatbilstības deklarāciju, taču, ņemot vērā Konvencijas nozīmi Ziemeļīrijas tiesību aktu darbībā un izpildē, tiesa atteicās izdot rīkojumu par to, ka likumdošanas grozījumi nebūtu spēkā vai nebūtu izpildāmi.
- 16 Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa ļāva iesniegt apelācijas sūdzību par Ziemeļīrijas Apelācijas tiesas spriedumu, un savā 2023. gada 19. aprīļa spriedumā Augstākā tiesa apmierināja tieslietu ministra iesniegto apelācijas sūdzību un atcēla neatbilstības deklarāciju. Tiesa secināja, ka 2021. gada Pretterorisma un sodu likuma (*Counter Terrorism and Sentencing Act*) 30. panta piemērošana ar atpakaļejošu spēku nav pretrunā Konvencijas 5. un 7. pantam ((*Morgan and ors. v. Ministry of Justice (Northern Ireland)* [2023] UKSC 14; 2023 2 W.L.R. 905).
- 17 Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa [...] uzskatīja, ka sods nav retrospektīvi palielināts un izmaiņas skar “to, kā atbildētājiem likumīgi piespriešamais brīvības atņemšanas sods tiek izpildīts” (116. punkts). Attiecīgi likumdošanas grozījumi neietilpst 7. pantā minētajā jēdzienā “tiesību normas” (117. punkts), un tie nav pretrunā 5. panta prasībām, tostarp paredzamības prasībai (128.–129. punkts).
- 18 Rezumējot Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa 114. punktā norādīja:

“Pasākumu nolūks bija mainīt noteiktā brīvības atņemšanas soda izpildes veidu, ierobežojot nosacītās atbrīvošanas pieejamību ieslodzītajiem, kuri notiesāti saistībā ar terorismu. Ar 2021. gada likuma 30. pantu un 2008. gada rīkojuma 20.A pantu izdarīto grozījumu mērķis un nolūks nebija pagarināt

atbildētājiem piespriesto brīvības atņemšanas sodu. Šo sodu ilgums nekādā veidā netika palielināts.”

- 19 [...] [Apvienotās Karalistes Augstākās tiesas spriedumu taisošais tiesnesis] norādīja, ka lietā *Del Rio Prada* ECT bija apgalvojusi, ka rikojuma bardzība pati par sevi nav izšķiroša un, tā kā pasākuma mērķis un nolūks ir pieļaut pirmstermiņa atbrīvošanu, tas nav uzskatāms par smagu pēc būtības. Viņš arī norādīja, ka izmaiņas soda izpildē vai īstenošanā neietilpst 7. panta tvērumā, tā vietā līgumslēdzējas valstis var brīvi noteikt savu kriminālsodu politiku saistībā ar šādām izmaiņām, un līdz ar to ministra apelācijas sūdzība tika apmierināta.
- 20 Ir skaidrs, ka Ziemeļīrijā tiesnesis ir iesaistīts tās soda daļas noteikšanā, kas ir jāizcieš pirms nosacītās atbrīvošanas. Līdz ar to faktiskie orderi *Morgan* lietā bija jāmaina uz administratīva lēmuma pamata, un šo jaunā procesa elementu Ziemeļīrijas Apelācijas tiesa uzskatīja par soda “graušanu”, kā rezultātā tā konstatēja Konvencijas pārkāpumu.
- 21 Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa norādīja, ka nav secināms, ka funkcijas izmaiņas mainītu sodu. Šajā apelācijas sūdzībā dotā argumentācija ir vājāka nekā *Morgan* lietā, jo apelācijas sūdzības iesniedzējs nav notiesāts un viņam nav piespriests sods, un viņam piemērojamais jaunais nosacītās atbrīvošanas režīms būs esošais režīms. Nenotiks retrospektīva iejaukšanās tiesas nolēmumā.

Pareizā pieeja nodošanas pieprasījumam saskaņā ar Pamatlēmumu

- 22 Izvērtējot nodošanas lūgumu saskaņā ar Pamatlēmumu, tiesa pamatā balstās nodošanas lūgumu saņemošās valsts pienākumos un atbildībā, vienlaikus ņemot vērā noteikumu, ka atbildētājs drīkst iebilst pret nodošanu, uzskatot, ka nodošanas rezultātā varētu tikt pārkāptas viņam vai viņai Konvencijā garantētās tiesības.
- 23 Pieprasošā valsts ir parakstījusi Konvenciju, ir to iekļāvusi savos valsts tiesību aktos, šīs valsts tiesas ir izvērtējušas režīma atbilstību un atzinušas to par atbilstošu, un personām ir tiesības vērsties ECT. Argumentācijā netiek nopietni apšaubīts tas, ka, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs tiktu nosūtīts atpakaļ uz Ziemeļīriju, viņam būtu pieejami tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai iesniegtu individuālu pieteikumu ECT attiecībā uz pareizu Konvencijas interpretāciju un to, vai Ziemeļīrijā šobrīd spēkā esošais sodu un nosacītās atbrīvošanas režīms ir uzskatāms par soda piemērošanu ar atpakaļejošu spēku.
- 24 Ņemot vērā Īrijas nacionālo tiesību aktu imperatīvu, 2003. gada Eiropas apcietināšanas ordera likuma (*European Arrest Warrant Act*) (ar grozījumiem) normas un Pamatlēmuma normas šīs tiesas un EST interpretācijā, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvojums, ka nodošana Ziemeļīrijai būtu Konvencijā viņam garantēto tiesību pārkāpums, nav pamatots nedz ar faktiem, nedz ar viņa vārdā izvirzītajiem argumentiem. Ne vien nav konstatēts neviens sistēmisks trūkums, kas liecinātu par ticamu un būtisku Konvencijā paredzēto tiesību pārkāpumu nodošanas gadījumā, bet arī nesenā judikatūra Ziemeļīrijas tiesās un

Apvienotās Karalistes Augstākās tiesas apelācijas jurisdikcijā veido tiesisko sistēmu, kurā Konvencijas normas tiek stingri un nepārprotami pieņemtas un īstenotas. Šīs tiesas īstenojamā pieeja nodošanas lūgumam neparedz iespēju atteikt nosūtīšanu atpakaļ, pamatojoties uz analīzi, ka Apvienotās Karalistes Augstākās tiesas spriedums *Morgan* lietā bija nepareizs. Aktuālajā lietā nekādi apstākļi neliecina par to, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja tiesības izmantot Konvencijā garantētās tiesības netiks pilnībā ievērotas un ņemtas vērā. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzējam ir pieejams tiesiskās aizsardzības līdzeklis – celt prasību Tiesā Strasbūrā, kas veiktu galīgu un autoritatīvu analīzi un izvērtētu likumdošanas grozījumus.

- 25 Līdz ar to šī tiesa noraidīja argumentu, ka nodošana būtu jāatsaka saskaņā ar 37. pantu iespējama Konvencijā garantēto tiesību pārkāpuma dēļ, un tādējādi apelācijas sūdzība netiek apmierināta.

Jautājums par Hartā garantētajām tiesībām

- 26 Šajā lietā tomēr pastāv acīmredzama sarežģītība. Vērtējot to, vai izpildīt nodošanas lūgumu, šī tiesa nepārprotami iesaistās Eiropas Savienības tiesību piemērošanā, uz ko attiecas Harta, un tas attiecīgi rada jautājumu par Hartas 49. panta normām, kuras ir formulētas identiski Konvencijas 7. panta normām. Jautājums ir tāds – vai gadījumā, ja lūgumu saņemošā tiesa pamatoti secina, ka nedz uz Konstitūcijas, nedz Konvencijas pamata nodošana būtu jāatsaka, vai šā secinājuma pamatojums ir pietiekams, lai pienācīgi risinātu jautājumu par atbilstību Hartai? Turklāt – vai izpildes valstij ir nepieciešams veikt Ziemeļīrijas sodu par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar terorismu, režīma atbilstības Hartai izvērtējumu?
- 27 Hartas 49. pants atbilst Konvencijas 7. pantam, līdz ar to ir piemērojams 52. panta 3. punkts. Attiecīgi rodas divi jautājumi:
- i) vai pieprasītā persona ar pierādījumiem vai argumentāciju ir pierādījusi, ka Hartā garantēto tiesību tvērums atšķiras no tām, kas atzītas un noteiktas Konvencijā un uz kurām attiecas ar Konvenciju saistītā judikatūra?
 - ii) vai pieprasītā persona ir pierādījusi, ka Eiropas Savienības tiesībās jēlka liecinātu, ka tās atšķiras no aizsardzības, ko šobrīd paredz ECT judikatūra?
- 28 Eiropas Savienības Tiesa ir lēmusi, ka Hartas 49. pants atbilst Konvencijas 7. pantam vai ir uz to balstīts. Tas skaidri izriet no spriedumiem lietās *C-72/15 Rosneft* (164.–165. punkts), *C-42/17 Mas* un *MB* (54. punkts) un *C-634/18 JI* (47. punkts). Tas ir norādīts *Peers & ors* izdevuma *The EU Charter of Fundamental Rights: A Commentary* (2. izdevums, *Hart Publishing*, 2021.) 52.111. punktā, citētie avoti norādīti 192. zemspētras piezīmē.

- 29 EST ir izvērtējusi 47. panta un 48. panta 2. punkta implikācijas Pamatlēmuma 4. panta a) punkta kontekstā, un atšķirība starp soda piespriešanu un soda izpildi vai īstenošanu ir norādīta ES tiesībās un ir būtisks elements EST judikatūrā attiecībā uz Pamatlēmuma 4.a pantu. Skat., piemēram, lietu C-571/17 PPU, *Ardic*, kur EST norādījusi, ka Pamatlēmuma 4.a panta 1. punkta piemērošanas vajadzībām jēdziens “nolēmums” neattiecas uz nolēmumu par iepriekš pasludināta brīvības atņemšanas soda izpildi vai piemērošanu, izņemot gadījumus, ja šī nolēmuma mērķis vai sekas ir minētā soda veida vai apmēra grozīšana un ja iestādei, kas to pieņēmusi, šajā saistībā ir bijusi rīcības brīvība. Skat. arī lietas *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 78.–80. punktu un lietas *Zdziaszek*, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629 85., 90. un 96. punktu.
- 30 Tas ir apstiprināts arī nesenajā Tiesas nolēmumā apvienotajās lietās C-514/21 un C-515/21 *LU & PH*, kas attiecas uz brīvības atņemšanas soda izpildes nosacītās atlikšanas atsaukšanu.
- 31 Tomēr nevienā EST spriedumā nav vērtētas Hartas 49. panta implikācijas attiecībā uz nosacītās atbrīvošanas noteikumu izmaiņām, kas skar kriminālsodus notiesātām personām vai personām, kuras apsūdzētas noziedzīgos nodarījumos, kuri veikti pirms šādu izmaiņu stāšanās spēkā. Tas nav pārsteidzoši, jo jomu, kurās dalībvalstu krimināltiesību ietvaros tiek piemērotas ES tiesības, kopumā nav daudz.
- 32 Ja MA tiktu nodots tiesāšanai Ziemeļīrijas jurisdikcijā, tiesas procesā ES tiesības netiktu vērtētas, jo kriminālprocesos šajā jurisdikcijā parasti ES tiesību piemērošana vai īstenošana netiek skatīta, lai gan atsevišķos gadījumos to varētu ņemt vērā. Hartā ir konkrēti norādīts, ka tajā ES “netiek noteiktas nekādas jaunas kompetences vai uzdevumi”, citiem vārdiem sakot, ar to netiek paplašināta ES kompetence krimināltiesību jomā. No tā attiecīgi izriet, ka Hartai vai jebkurām tajā garantētajām vai aizsargātajām tiesībām nav ietekmes nacionāla mēroga kriminālprocesu ietvaros, kas ir šīs apelācijas sūdzības priekšmets.
- 33 Jautājums drīzāk ir tas, vai valstij, kura saņem pieprasījumu, ir pienākums vai kompetence pašai izvērtēt, vai valsts, kura saņem pieprasījumu, pārkāptu Hartā tai noteiktos pienākumus, nododot personu situācijā, kur tiek apgalvots, ka soda noteikšanas noteikumi, kas varētu tikt piemēroti valstī, kura izdevusi pieprasījumu, neatbilst 49. pantam, lai arī šiem noteikumiem kā tādiem šā panta normas netiek piemērotas.
- 34 Galvenais princips un pamatnoteikums aizvien ir tāds, ka pieprasītas personas nodošana saskaņā ar Pamatlēmumu ir vispārējs noteikums un izriet no savstarpējās sadarbības un palāvības principiem.
- 35 Kopumā EST ir konsekventi interpretējusi, ka Eiropas apcietināšanas ordera režīms paredz, ka personai, kura apstrīd nodošanu, ir jāsniedz pietiekams un pārlicinošs pamatojums uzskatīt, ka pastāvētu reāls viņa vai viņas tiesību pārkāpuma risks. Vairumā gadījumu, kur EST ir vērtējusi Hartā noteiktās tiesības,

ir bijušas lietas, kurās pieprasītās personas apgalvojumi, ka pret viņu izturētos necilvēcīgi vai pazemojoši Hartas 4. panta izpratnē, ir pierādīti; skat., piemēram, apvienotās lietas C-354/20 PPU un C-412/20 PPU *L un P*. Tam par iemeslu ir tas, ka Hartas 19. panta 2. punkts konkrēti attiecas uz personas pārvietošanu, izraidīšanu vai izdošanu, liedzot personu pārvietot, ja ir liela iespējamība, ka attiecīgo personu sodīs ar nāvi, spīdzinās vai citādi necilvēcīgi vai pazemojoši pret viņu izturēsies, kas šajā gadījumā nepastāv.

- 36 Visās šajās lietās EST uzsvēra argumentu pamatotības augsto sliekšni un to, ka pieprasītajai personai ir jāpierāda reāla un būtiska riska esamība, pārsniedzot tikai hipotētisku risku vai iespējamību, ka varētu notikt šāds pārkāpums.
- 37 Lai noteiktu, ka tas būtu pretrunā ES tiesībām, ja šī tiesa nodotu MA, tiesai būtu jābūt pārliecībai, ka nodošana būtu MA Hartā garantēto tiesību pārkāpums. Pašā kriminālprocesā nav iespējams aizskart kādas MA Hartā garantētās tiesības, un līdz ar to jautājums ir – vai Hartā garantētās tiesības ir saistītas ar nodošanas lēmumu ārpus tā, kas paredzēts 19. pantā, un, ja tā, kāds ir sliekšnis, lai šī tiesa lemtu par šo jautājumu?
- 38 Ar Hartas 52. panta 3. punktu saistītajā Skaidrojumā ir nepārprotami norādīts, ka Hartā garantēto tiesību “nozīme un tvērums” ir doti Konvencijas tekstā, kā arī ECT judikatūrā. Tomēr ES tiesības ir autonomas un EST ir Hartā garantēto tiesību interpretācijas galīgais arbitrs. Šis faktors vismaz teorētiski nozīmē, ka EST varētu būt citāds ieskaits attiecībā uz Hartā garantēto tiesību uz taisnīgu tiesu nozīmi un ietekmi un to, kā un vai Ziemeļīrijā spēkā esošais jaunais sodu noteikšanas režīms ir analizējams, atsaucoties uz šīm tiesībām lēmuma par nodošanu kontekstā. Lai arī jāatzīmē, ka ģenerāladvokāta atzinumos ir bijušas norādes, ka 52. panta 3. punkts ļauj EST Hartas normas interpretēt atšķirīgi un striktāk, nekā tiek interpretētas Konvencijas normas, šī pieeja šķiet neatbilstoša 52. panta 3. punkta normām un nolūkam, un pati EST to nav īstenojusi. Šī tiesa lietā *Minister for Justice pret Celmer* [2019] IESC 80, [2020] 1. I.L.R.M. 121 par labu atbildētājam un *IHREC* iesniegtā argumentā noraidīja to, ka Hartā garantētās tiesības tiek vairāk aizsargātas nekā līdzvērtīgas tiesības, kas garantētas Konvencijā, un [...] [minēto lietu iztiesājošais tiesnesis] uzskatīja, ka šāda argumenta pamatotībai būtu jābūt “skaidrākām norādēm” no EST (70. punkts).
- 39 2016. gada septembrī izdotā spriedumā attiecībā uz Latvijas Augstākās tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-182/15 *Petruhhin* EST norādīja, ka, vērtējot izdošanas lūgumu, nepietiek ar to, ka dalībvalsts noskaidro, vai izdošanu pieprasošā valsts ir parakstījusi Konvenciju, un norādīja arī, ka jāatsaucas uz Hartas 4. pantu (56. punkts) un ka dalībvalstij ir “jāpārliciecinās, ka izdošana neietekmēs Hartas 19. pantā noteiktās tiesības” (60. punkts). Spriedumu lietā *Petruhhin* EST apstiprināja lietā C-398/19 *BY – Generalstaatsanwaltschaft Berlin*. Šajā un nesenās lietās tiek skatīts jautājums par Hartas piemērošanu ārpus minētajā pantā noteiktajiem apstākļiem.

- 40 Līdz ar to minētajā gadījumā jautājums tiek atrisināts ar kritērijiem, kas izpildes tiesu iestādei jāpiemēro, vērtējot tiesību uz taisnīgu tiesu kvalitāti vai, citiem vārdiem sakot, kriminālsodu atbilstību likumības principam un to, vai pastāv risks, ka šīs tiesības varētu tikt aizskartas, situācijā, kur tiesa ir pārliecinājusies, ka nodošana nav pretrunā ne Konstitūcijai, ne Konvencijai jau iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ.

Jautājums un šīs tiesas secinājums

- 41 Šī tiesa apzinās, ka Hartā garantēto tiesību nozīme un piemērošana nav interpretējama valsts pasākumu ietvaros, bet gan tiek autonomi definēta Eiropas Savienības tiesībās.
- 42 Šī tiesa ir pēdējās instances tiesa LESD 267. panta 3. punkta izpratnē. Ņemot vērā EST nolemto lietā *Conorzio Italian Management e Catania Multiservizi* (lieta C-561/19, EU:C:2021:799) (51. punkts) attiecībā uz šā pienākuma tvērumu, šī tiesa nevar apgalvot, ka dotais jautājums ir tik viennozīmīgs, ka tā pati varētu pārliecinoši izdarīt secinājumu par to.
- 43 Ņemot vērā šīs tiesas pienākumu lietā, kur jautājums nav *acte clair*, un tādēļ, ka šī tiesa ir galīgā instance, kurā ES tiesības tiek interpretētas valsts līmenī, secinu, ka attiecīgi ir nepieciešams lūgt sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu. [...] [informācija par rīkojuma lūgt sniegt prejudiciālu nolēmumu vispārējo atbilstību].
- 44 Jautājums, par kuru tiek lūgts sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir saistīts ar Hartas ietekmi. Ja apelācijas sūdzības iesniedzējs tiek nosūtīts atpakaļ uz Ziemeļīriju un tiek notiesāts, viņam sods, visticamāk, tiktu piespriests apstākļos, kuros ar ieslodzījumu un atbrīvošanu no ieslodzījuma saistītie tiesību akti paredzētu viņam, vismaz subjektīvā skatījumā, piemērot striktākus noteikumus nekā tie, kas bija spēkā iespējamā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī. Ar jauno režīmu tiek ieviestas divas izmaiņas. Tiek pagarināts laiks, cik ilgi notiesātai personai ir jāatrodas ieslodzījumā, pirms viņš vai viņa var lūgt pirmstermiņa atbrīvošanu, un nosacītas atbrīvošanas piešķiršanā tiek ieviests papildu administratīvais vai diskrecionārais elements, jo tā tagad ir jāapstiprina nosacītas atbrīvošanas komisijai – šāds nosacījums iepriekš nepastāvēja.
- 45 Izšķiramais jautājums ir saistīts ar to, vai, ja tiek prezentēts arguments, ka izpildes valsts saskaņā ar Hartas 49. pantu un Konvencijas 7. pantu, un attiecīgos gadījumos ar savas valsts konstitūcijas normām nedrīkst personu nodot valstij, kas pieprasa nodošanu, pat, ja tā ir parakstījusi Konvenciju, uz tāda pamata, ka tiek apgalvots, ka likumdošanas izmaiņas, kas veiktas pēc personas iespējamā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, paredz bargāku sodu, esot pretrunā Hartas 49. pantam un Konvencijas 7. pantam, un tiesa ir secinājusi, ka nodošana citādi nav pretrunā personai Konvencijā garantētajām tiesībām, tai tomēr ir pienākums pašai veikt atsevišķu izvērtējumu (pēc nepieciešamības lūdzot EST sniegt

prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu) par to, vai 49. pants liedz personas nodošanu?

46 Eiropas Savienības Tiesa nekad nav noteikusi pareizo pieeju šiem jautājumiem, un Strasbūras Tiesas judikatūra nesniedz skaidru atbildi.

47 Līdz ar to tiek rosināts jautājumu [...] uzdot saskaņā ar LESD 267. pantu [...] [iepriekš izklāstītā jautājuma atkārtojums]

[..]

DARBA VERSIJA